

SAUSIS * 2001 * JANUARY

VOL 52/NR. 1

EG L U T Ė

SAUSIS / JANUARY / 2001 Vol. 52 / Nr. 1

TURINYS

- 1 J. Marcinkevičiaus eilėraštis
- 2 NEUŽMIRŠTAMA ISTORINĖ DATA, R. K.
- 3 TĖVYNĖ, *Daiva Mattytė*
- 4 IŠ ISTORIJS LOBYNO
- 7 ŽIEMA, *Donatas Latvys*
- 7 ŽIEMA, *Mykolas Verbyla*
- 8 IŠ PASAKŲ SKRYNIO
- 12 BALTA PELYTĖ, *Ramutė Skučaitė*
- 13 LIETUVIŲ KALBOS SKYRELIS
- 15 MŪSŲ TĖVYNĖ – SŪDUVA, *Sefermonas Paltanavičius*
- 18 MŪSŲ KŪRYBA
- 29 AR ŽINAI?
- 31 GALVOSŪKIAI
- 33 JUOKŲ MAIŠELIS
- 34 DĖKOJAME MŪSŲ RĖMĖJAMS

Viršelįs: dail. Virgilijaus Urbonavičiaus

EG LUTĖ: mėnesinis lietuviškas laikraštėlis vaikams užsienyje. Išėina 10 numerių per metus; prenumerata – 15 US dol., į Lietuvą ir kitus kraštus – 20 US dol. Atsiųstą medžiagą redakcija taisy ir tvarko savo nuožiūra.

REDAKCIJA: 13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441

LEIDŽIA: JAV LB Švietimo Taryba

REDAKTORĖ: Regina Kučienė

TECHNINĖ REDAKTORĖ: Audronė Norušienė

ADMINISTRATORIUS: Viktoras Kučas

13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441

Tel. (708) 301-6410; Fax: (708) 301-6410

EG LUTĖ (USPS 169-200) a magazine for children in the Lithuanian language. Published monthly except July and August. Yearly subscription \$15.00, single copy \$1.50, to Lithuania and other countries, \$20.00 (USA currency). Published by Lithuanian Educational Council of the USA, Inc., 13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441. Second class postage paid at Lockport, IL 60441. Postmaster send address corrections to: EGLUTE, Lithuanian Educational Council of the USA Inc., 13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441.

Printed by Rikardo spaustuvė, Palos Hills, IL 60465

Visos gėlės jau nuvytę,
Liūdna be gėlių.
Aš per žiemą tau, mamyte,
Būsiu žiedeliu.

Vėjas užia, medžiai šlama,
Paukščių jau nėra,
Aš per visą žiemą, mama,
Būsiu tau gera.

Aš lakštingala tau suoksiu,
Lėlę supdama.
O kai garsiai nusijuoksiu,
Pasibaigs žiema.

J. Marcinkevičius

NEUŽMIRŠTAMA ISTORINĖ DATA

Istorijoje randame daug liūdnu, tragiškų įvykių, kuriuos išgyveno lietuvių tauta. Vienas tokių – 1991 metų sausio 13-oji, kai sovietų tankai Vilniuje riedėjo į beginklius žmones, saugojančius Seimo rūmus ir televizijos bokštą. Lietuvių ryžtas atgauti laisvę buvo toks tvirtas, kad nugalėjo didžiulius sovietų tankus.

Šioje nelygioje kovoje žuvo 14 aukų, liko daug sužeistų. Žuvusieji palaidoti Antakalnio kapinėse, o ant jų paminklo yra iškaldinti žodžiai:

„MES ŽUVOME, KAD JŪS GYVENTUMĖTE!“

Istorijos pamokose mokiniai sužino apie ankstyvesnį įrašą Kaune laisvės aukoms. Jis iškaldintas Laisvės Varpe:

**„O SKAMBINK PER AMŽIUS VAIKAMS LIETUVOS,
TAS NEVERTAS LAISVĖS, KAS NEGINA JOS!“**

Sausio 13-oji yra vadinama „kruvinuoju sekmadieniu“. Prisimindami šį kraupų įvykį, pasimelskime už juos. Iš šio baisaus įvykio turime pasimokyti drąsos, meilės tėvynei ir pasiaukojimo dėl jos.

R. K.

TĖVYNĖ

*Kai saulė teka pakrašty,
Vanduo banguoja pajūry,
Laužai liepsnoja tamsoje,
Tai tėvų žemė – Lietuva.*

*Kai žmonės verkia kapuose,
Ir kraujas liejas miškuose,
Kai laisvė perkama krauju,
Didvyrių Lietuvos narsių.*

*Kai plevėsuoja vėliava,
Geltona, žalia, raudona,
Skrenda tyra širdžių malda.
Ten mūsų žemė – Lietuva.*

Daiva Mattytė

Šv. Kazimiero lit. mokykla L.A.

IŠ ISTORIJOS LOBYNO

GEDIMINO MIRTIS

Birutė Baltrušaitytė

Vakaruose seniai užgeso saulės atšvaitai, bet jis tebestovėjo prie pilies lango.

Šiomet nešalta žiema, ir upės tebeplukdo sraunų vandenį, – tą gali išvysti kiekviena akis, nesvarbu, ar ji yra svetimšalio, ar čionykščio mūrininko.

Didysis kunigaikštis Gediminas, kursai tebestovėjo prie pilies lango, gerai žinojo: jo viešpatavimo metais Vilnius buvo apvilktas mūro rūbais. Šlovė Tau, didysis karaliau! – sakydavo svečių šalių pasiuntiniai, — nes tu sutvirtinai miesto sienas. Tavo paliepimu kilo puikūs rūmai, ir sergėjo juos tvirti vartai. Skambėjo kelių bažnyčių varpai — šlovė Tau, valdove, — ir stačiatikių vienuolyno celėjo klūpojo pražilus, vieniša kunigaikščio sesuo. Sunkiai plakė jos sena širdis, lyg nejausdama, kad Gediminas šįvakar gyvena savo paskutinį vakarą. O ryto jau nebebus.

Ant Vilnios vandenų tykiai tūpėsi snaigės. Iškart ištirpdavo. Atokiame pilies kambarėly, pustamsy, glaudėsi suokalbininkai. Trumpai drūtai nutarė: žūtis kunigaikščiui! Jis mirs šįvakar. Lengvai numirs, vos tik išgėręs taurę užjūrio vyno. Nuo vyno mirštama tuomet, kai kažkieno ranka vogčiomis įberia į kvapnų skystį nuodingų miltelių. Pasklidę po vyną, jie greitai bėga kraujagyslėmis, it plėšrūs žvėrys

užpuola širdį, o ši, suplazdėjusi vieną kitą sykį, nutyla. Ir baigias gyvenimas. Dieve, apsaugok nuo mirties žolynų, karčiųjų miltelių, o ypačiai, Viešpatie, saugoki nuo išdavikų. Jų visuomet būna. Jų kaktos tokios kaip visų žmonių, todėl neatskirsi, neatpažinsi, kas jie. Gedimino žmona Jaunė, išauginusi aštuoneta stiprių sūnų, nežinojo, kad jos numylėtasai Jaunutis susitarė su rusų bajorais, kunigais, o gal ir su niauriais žemaičiais. Susitarė, jog nebereikia Gedimino. Jis geidė krikštytis pagal katalikų apeigas ir visą Lietuvą pakrikštyti. Jis tikėjo: tuomet liausis puldinėję kryžiuočiai, ir tvieks rami vakaro saulė, ir bus rami kunigaikščio siela.

Gediminas dar nesuprato Kristaus mokslo, bet jį gaudino erškėčiuota galva, pasvirusi į šoną. Visi svetimi kunigai pasakojo: tai yra meilės dievas. O Lietuvai reikėjo tikrai meilės...

Jaunutis sprendė kitaip. Kitus planus turėjo. Jį baugino tėvo ramybė ir protas. Jaunutis troško gyventi tik savo jaunu protu. Jis nebijojo kitų mirties ir kitų kraujo. Bijojė pralieti savo kraują...

Gedimino sesuo, žibindama žvakę priešais šventą paveikslą, klūpojo ant šaltų vienuolyno grindų. Juodi jos drabužiai susiliejo su vakaro tamsa. Kažin kur toli žvengė arklidėse uždaryti žirgai, kalvėse liepsnojo žaizdrai. Jauni kariai galando kalavijus, o moterys supo vaikus vygėse. Tai buvo prieš šešis šimtus ir penkias dešimtis metų. Gedimino tarnai ruošė menėse vakarienės stalą. Raikė rupią ruginę duoną, pjaustė kmynais kvepiantį geltoną sūrį. Ant suolo gulėjo sunkūs žvėrių kailiai. Kvepėjo vakaras, žiemos ramuma, o mirtis slėpė už durų. Gediminas, tiesus ir aukštas, žengė į menę. Židinio ugnies atšvaitai raudonai nudažė jo plaukus.

Kai vyno pilstytojas ištiesė kunigaikščiui taurę, jo ranka virptelėjo. Vyno pilstytojas nieko nežinojo apie suokalbį, bet ūmai atsiminė

bruzdesį pilies kieme, nekantrius Jaunučio žingsnius. Vyno pilstytojui pasirodė, kad iš menės skliautų į jį sužiuro akys. Kieno? Krikščionių dievo, kuris iki šiolei dar neįleistas į Lietuvą, o gal niūrios, pavargusios senųjų lietuvių dievų akys?.. Buvo baugu.

Išgertas vynas degino gerklę, bėgo žemyn, plito po visus kūno kampučius. Darės karšta. Kunigaikštis pagalvojo: šilta šiomet žiema. Jis prisiminė saulėlydį viršum Vilniaus – į tą pusę, kur Žemaitija, ir keistai blizgančias sūnaus akis. Atrodė, geležiniai riterių gniaužtai spaudžia krūtinę, jau kimba į širdį. O dievai, kaip suspurdėjo širdis! Šitaip spurda paukštelis plėšraus žvėriuko naguos. Paskui ūmai viskas nutilo, tiktai apačioj visą naktį švokštė Vilnia. Pilies kieme ėmė staugti šunys. Gedimino sesuo, susirangiusi ant gulto šaltoje celėje, matė sapną, kaip jos brolis, didysis kunigaikštis Gediminas, joja medžioklėn. Greta šuoliuoja galiūnas vilkas, papuoštas sidabro šarvais, ant šarvų krinta rausva ankstyvo ryto šviesa...

Ankstyvo ryto šviesa krito laidotuvių dieną ant laužo, kur degė Gedimino kūnas, papuoštas šarvais, kur degė jo eiklusis žirgas. Traškėjo eglinės malkos, kilo aitrūs dūmai. Moterys raudėjo. Dejavo kanklių stygos, tarsi klaustų tolimojo dangaus, kodėl esti gerų ir blogų darbų, kodėl moteriai gimsta sūnūs, kurių vienas pakelia ranką prieš tėvą.

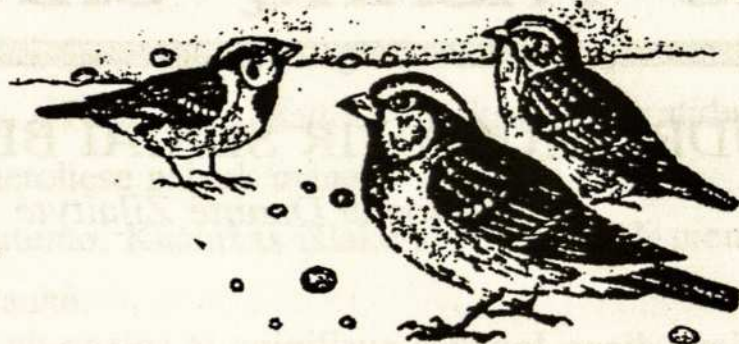
„Atminkit, vaikai, – giedojo vaidilos, — atminkit...“ „Vilniaus bromai žali, upių vandens šalti, kyla liepsnos aukštyn ir aukštyn... At-min-kit, kai mūsų nebus, tiktai Vilnius augins žalius liepų lapus, at-min-kit...“

Vaike, kursai eini šiandien, kursai eini Vilniuje per Katedros aikštę, pagalvok: ar ne čia plieskė laidotuvių laužo liepsnos ir kilo dūmai į amžiną dangų? Tebūnie jo vardas garbingas per amžius...

ŽIEMA

Donatas Latvys

Jau žiema atėjo, –
Užšalo upės, ežerai.
Ant ledo slidinėja
Pačiūžomis vaikai.

Sunku paukšteliams žiemą
Surasti maisto laukuose.
Žvėreliams irgi trūksta
Sausų žolelių miškuose.

Sukalkit, vaikai, lesyklėlę
Ir padarykit ėdžiukes.
Pamaitinkit vargšelius
Paukščiukus ir žvėrelius.

ŽIEMA

Mykolas Verbyla, 10 m.

Atėjo jau šalta žiema,
Sukaustė žemę gruodas.
Dienelės eina vis trumpyn,
O naktys ilgos juodos.

Žiūrėk, jau krenta baltos snaigės.
Upes aptraukė ledas.
O miško apsnigtu taku
Kelauja sniego senis.

Jo batai dideli juodi,
Plaukai kaip sauja šieno.
Pastatė jį vaikai geri
Kai tik prikrito sniego.

IŠ PASAKŲ SKRYNIOS

GUDROČIUKAS IR SENIAI BESMEGENIAI

Joana Danutė Žilaitytė

Vieną dieną Jonukas nusilipino iš sniego du senius besmegenius. Švietė saulė, ir nuo stogų nutįso ledinės žvakutės. Ant sniego šoko, žaidė įvairiaspalvės liepsnelės.

Kačiuką tą dieną išleido laukan. Jis prisimierkęs žvilgtelėjo į saulę, lyžtelėjo sniegą ir linksmi sumurkė.

Staiga kačiukas išvydo senius besmegenius. Jų nosys buvo morkos, juodos angliukų akutės piktai žerėjo. Didesnysis senis laikė rankoje lazda. Kačiukas purkštelėjo, pasišiaušė, bet geriau į juos įsižiūrėjęs, tarė:

— Et, čia tik seniai besmegeniai.

Vienas senis taip trinktelėjo lazda, kad net sniegai sudulkėjo.

— Pikčiurnos! – sušuko kačiukas ir pasuko į kitą takelį, vedantį į daubele.

— Sveikas, bičiuli, – pasitiko jį Pilkiukas. — Seniai tave mačiau.

— Sveikas, Pilkiuk, sveikas. Kaip gyveni?

— Prastai. Jau dvi dienos, kai nieko burnoj neturėjau. Vėl pasnigo. Visos žolelės užsnigtos, šaknelių neišsikasi, o medeliai soduose aprišti.

Gudročiukui suspaudė širdį, nes kiškelis buvo sulysęs, gailiai žiūrėjo jo žvaliosios akys, o ilgosios ausys liūdnei karojo.

Kačiukas suko galvą, kaip padėti bičiuliui. Pagalvojęs paklausė:

— Juk tu mėgsti morkas?

— Bet ką sugriaužčiau, o morkos – tai skanumynas. Tik kur jų dabar gausi?

— Mūsų kieme stovi du seniai besmegeniai. Jų nosys – morkos. Tokios didelės, didelės... Paprašysiu, kad tas morkas jie tau atiduotų. Kai sutems, kur nors netoliese palauk manęs.

Saulė nusileido. Sutemo. Kačiukas išlakė savo dubenėlį pieno ir priėjęs prie durų sukniaukė.

Padangėje spindėjo žalios ir mėlynos žvaigždės. Už klėtelių kyšojo Pilkiuko ausys.

— Labas vakaras. Turbūt jau ruošiatės miegoti? – užkalbino senius kačiukas.

— Žinoma, – burbtelėjo seniai.

— Aš į jus turiu prašymą.

— Na, na?

— Vienas kiškelis labai alkanas. Patys matote kiek prisnigta. Jokios šaknelės neišsikasi, o medeliai soduose aprišti.

— Na tai kas?

— Atiduokite jam morkas. Kiškelis pasisotintų, o Jonukas jums įsmeigs kitas.

— Ką čia tauški! – sušuko tas, kur su lazda. Atiduoti savo nosis! Jeigu jau toks geras, atiduok tam alkstančiam zuikiui savo nosį.

— Mano nosis tikra, ne morka.

— Gana juokų! Nešdinkis!

Senis piktai trinkelėjo lazda, ir kačiukas, nuleidęs uodegą, nudūlino pas bičiulį.

— Tie seniai pikčiurnos. Bet jie užmigs...

— Ką tu, Gudročiuk, sugalvojai? – bailiai paklausė kiškiukas.

— Pamatysi.

Kai seniai garsiai užknarkė, kačiukas pritykino, liuoktelėjo ir pačiupeš morką nunešė kiškiukui.

— Ar gardu?

Kiškiukas tik ausimis linkčiojo.

Vėl pasnigo, bet popiet dangus išsigiedrijo, žvilgtelėjo saulė. Pamačiusi tiek daug sniego, suplojo delnais ir pasiuntė į žemę savo spindulius. Tada po sniegu linksmi sušneko upeliai. Seniai besmegeniai barė saulės spindulius.

Kačiukas iš tolo aplenkė senius ir nutipeno pas kiškelį. Pilkiukas gulėjo savo trobelėje po kadugiu.

— Ar tu sergi?

— Oi, man taip silpna. Sniegas vis nenutirpsta.

— Klausyk, jau šneka upeliai. Saulės spinduliai pasakė, kad po kelių dienų kalvelėse nutirps sniegas ir pasirodys žolelės.

— Tik ar aš sulauksiu jų...

— Nenusimink, atnešiu tau ko nors iš namų ir sustiprėsi.

Parėjęs namo, Gudročiukas pasižiūrėjo į pintinę, gal ras bent vieną morką, tačiau pintinė buvo tuščia.

Tada jis priėjo prie mezgančios kojinių šeimininkės ir ėmė glaustytis:

— Miau, nueik, šeimininkėle, į rūšį, miau, atnešk nors vieną morką.

Bet šeimininkė jo nesuprato, pripylė pilną dubenėlį pieno ir liepė lakti.

Gudročiukas palaukė vakaro. Kai sutemo išėjo laukan. Seniai besmegeniai, pavargę nuo barnių, knarkė. Kačiukas prisėlino, pašoko, jau čiups morką, bet vienas senis netikėtai pabudo.

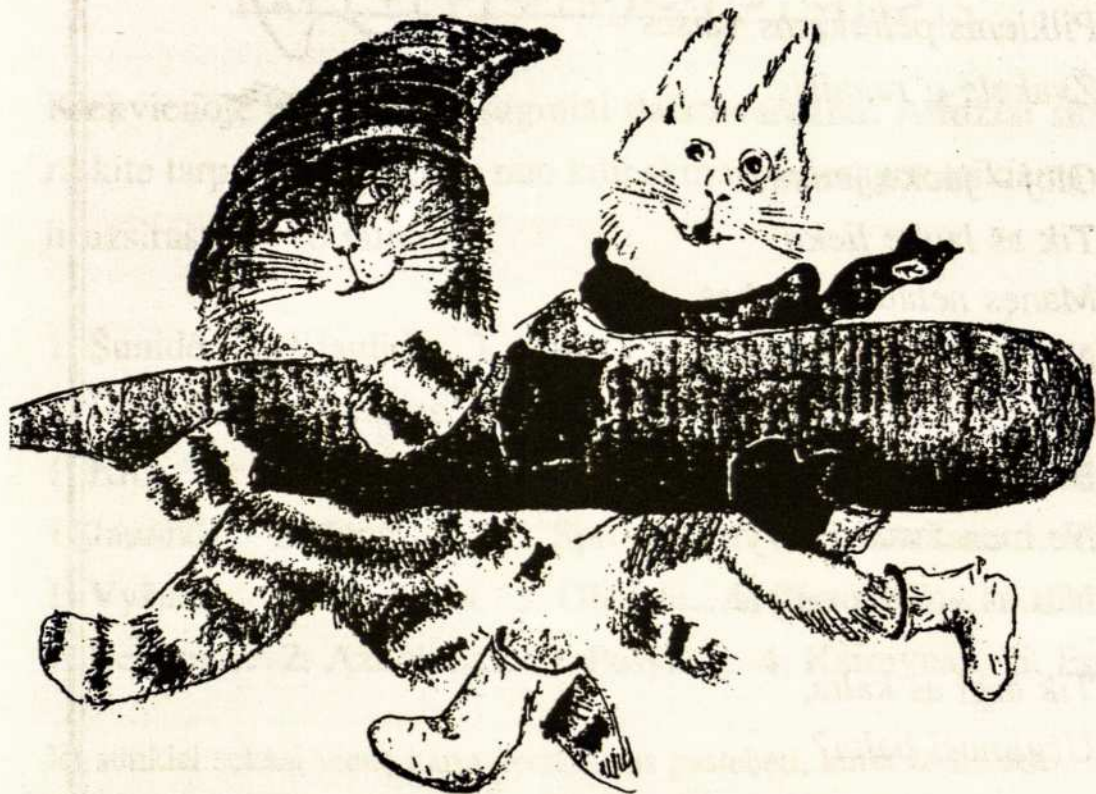
— Vagis! – suriko. — Aš tau!

Pabudo ir kitas. Abudu puolė kačiuką. Kačiukas leidosi bėgti į

klėtelę, ten palėpėj pasislėps, bet vienas senių užbėgo už akių.

„Bėgsiu prie upelio, – pagalvojo Gudročiukas. — Upelis patvinęs, gal seniai per jį neperšoks?”

Štai jau Didžioji pieva. Štai ir upelis. Peršokęs per upelį, Gudročiukas atsisuko pasižiūrėti, ar toli seniai besmegeniai. Jie buvo ką tik pribėgę upelį. Šoko, bet neperšoko, įkrito į vandenį ir sutirpo. O morkos nuplaukė pasroviui. Kačiukas jas sugavo ir nunešė kiškiukui.

BALTA PELYTĖ

Ramutė Skučaitė

Mane nelaimė lydi:

Esu balta pelytė.

Sesutės ir broliukai –

Visi pilki peliukai.

Pilki, pilki, kaip dera,

Visiems drauge jiems gera,

Jie vieną šaknį graužia,

Šakelę vieną laužia...

Paskui į šiltą olą

Pilki peliukai puola,

Pilkiems peliukams vaisės –

Žvakelė ir ragaišis.

Oloj – jauku jauku...

Tik aš lauke lieku:

Manęs nelaukia niekas,

Nes aš – balta kaip sniegas,

Balta kaip rytą rūkas,

Balta, kaip pienės pūkas, –

Ne man žvakelė švyti,

Nes aš – balta pelytė...

Tik argi aš kalta,

Užgimusi balta?

LIETUVIŲ KALBOS SKYRELIS

Dažnesnės sintaksės klaidos

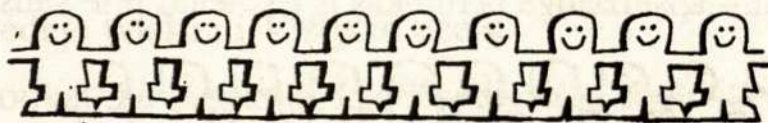
Pasakoma ir taip. Kas negerai?

Mano brolis važinėja ant traktoriaus (*traktorium*).

Pakelėje užsipyliau benzino (*įsipyliau*).

Pareisiu ant penkių (*penktą valandą*).

— Tomas pareina ant pietų, – sako Lilė, žvilgtelėjusi pro langą (*pietums*).

Kiekvienoje eilutėje priesaginiai daiktavardžiai. Atidžiai skaitydami raskite tarp jų vieną, kuris nuo kitų skiriasi priesagos teikiama reikšme, ir užsirašykite jo numerį.

1. Šunidė. 2. Kiaulidė. 3. Vištidė. 4. Arklidė. 5. Jautiena.

1. Gražtas. 2. Grežėjas. 3. Siųstuvus. 4. Grėblys. 5. Kauptukas.

1. Krovėjas. 2. Krautuvus. 3. Siuvėjas. 4. Bėgikis. 5. Verslininkas.

1. Jauniklis. 2. Jungiklis. 3. Sprogdiklis. 4. Kastuvus. 5. Rėžtukas.

1. Vyšnelė. 2. Kauliukas. 3. Obelėlė. 4. Obuoliukas. 5. Kirmėlė.

1. Beržynas. 2. Ažuolynas. 3. Pušynas. 4. Kaimynas. 5. Eglė.

Jei sunkiai sekasi vieną kartą perskaičius pastebėti, kuris žodis skiriasi, po kiek laiko pratimą pakartokite. Dėmesį galima išlavinti.

Padėkite surasti Niką!

Dingo Gintaro šunelis Nikas. Berniukas visų klausinėja, ar kas nematė jo draugo. Padėsite surasti Niką, jei įrašysite trūkstamas dalelytes (tų pačių nekartodami) ir pasakojimą užbaigsite.

— Atsiprašau, ... nematėtė balto šuniuko? ... išsivedžiau, ir dingo!

— ..., nemačiau! Aš ... dabar čia atėjau!

Gintaras klausia kitą praeivį – kaimyną:

— ... matėte mažą baltą šuniuką?

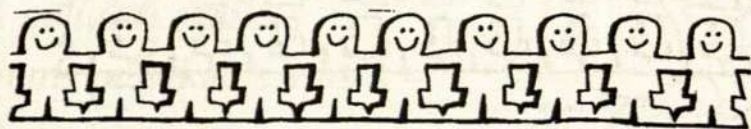
— ... prapuolė? – nusistebėjo kaimynas.

— ... neseniai tu dar žaidei su juo.

— ... paleidau, kažkur dingo!

— Pažiūrėk ... ten, ... tavo Nikas?

— ... panašus! – apsidžiaugė berniukas ir pasileido prie šuns, o tas ...

SUSKILĘ ŽODŽIAI

Šie žodžiai suskilo pusiau ir abi pusės atsiskyrė. Ar gali sujungti abi puses, kad išeitų žodis?

na	la	me	ta	li	ma	ra	gė	ša	mė
dis	mas	kas	tas	šas	ta	ma	sa	lė	ka

UŽBAIK SAKINIUS

1. Žmogus valgo, gyvulys, višta
2. Dainas dainuojame, giesmes, eilėraščius, pasakas
3. Vyturys čiulba, lakštingala, gegutė, varna
4. Laužas dega, saulė, žvaigždės

MŪSŲ TĖVYNĖ

SŪDUVA

Sūduva – šiapus Nemuno. Oi, tiesa – tu nežinai, kurioj pusėj. Bet jeigu pasakysiu, kad didžiausia šio krašto upė – Šešupė, suprasi. Ar didelė Sūduva? Didelė! Visą pietvakarių Lietuvos kampą apėmus, tuoj už Kauno, už Prienų, vis lygumom iki pat mūsų valstybės sienos. Tiesa, jeigu nuvažiuosi į patį Sūduvos pakraštį, pamatysi tokias kalvas, kad nesistebėsi nuo jų pamatęs Kalvariją, o dar toliau išvysi pačioj kalvų papėdėje tviskantį Vištyčio ežerą.

Tik istorikai dar pasakoja, kad šiandieninių sūduvių vietoje anksčiau gyvenę jotvingiai. Iš visų pakraščių puolami, ugnimi ir geležim kamuojami, jie buvo tvirti ir perdavė tuos valingus bruožus sūduviams. Tiesa, tu gal geriau sakysi – suvalkiečiams. Gali ir taip, tik žinok, kad tas vardas kilo nuo Suvalkų gubernijos vardo – atseit, gyveni joje, ir esi suvalkietis.

Niekas nematavo Sūduvos, Aukštaitijos ar Žemaitijos žemių, niekas nebandė kurti sienų. Ir išvesti ribą tarp Sūduvos ir Dzūkijos visai nelengva. Geriausia – pagal kalbą, tarmę. Tik paklausk, ir pažinsi dzūko šneką su gražiu „ciksėjimu“. Žinoma, su niekuo nesumaišysi dainingos, ilgabalsės sūduvio šnekos. „Pas mus tokios lygumos, kad tik dainas dainuok...“ – sako sūduviai. Kaip ten besakysi, bet ant šios pratarmės pagrindo kilo dabartinė lietuvių kalba.

Pasižvalgyk po Sūduvą. Jei nesi čia buvęs, dar geriau. Ar tau patinka tie miškai? Kokie pušynai, kokie eglynai! Sako, ir ąžuolai čia vešėję. Užtat Sūduvoj ir namus didelius rentė. Tiesa, čia juos stubomis vadina, tokius ilgus, per kurių vidurį plati virtuvė, vienam gale – kasdieniniai kambariai, o kitame – šventiniai. Čia jau nuo seno buvo dailios lentų grindys, nors lentas oi kaip sunku būdavo išpjauti. Sukaldavo vyrai dviejų metrų „ožį“, užkeldavo ant jo rąstą ir ilgu pjūkle imdavo išilgai džiruoti. Vienas pjovėjas ant rąsto, kitas – apačioj. Taip iš lėto, pamaži – ir viena lenta išpjauta. O jų reikia daugybės.

Kokius didelius namus bestatė sūduviai, tačiau pilių čia buvo mažai. Kaipgi apginsi jas lygumoj. Jau geriau mesti viską ir slėptis miškuose. Daug kas trypė Sūduvos žemę – kryžiuočiai, švedai, netgi prancūzai. Šie, grįždami iš pralaimėto karo, sudegino Skriaudžių bažnyčią, pakelėse paliko užkastus ir iki šiol nesurastus savo turtus ir, žinoma, daugybę savo mirusių kareivių. Nenustebk tai vienur, tai kitur radęs kalnelį, Prancūzų kapinėmis vadinamą...

Derlioj Sūduvos žemėj auga viskas: linai, cukriniai runkeliai ir javai. Čia jau nuo seno perdirba linus, gamina cukrų, o rudenį iškultų rugių nesutalpina į svirnus. Ar esat matę senosios Sūduvos svirnus – tokius didelius, skambančių rąstų? Kaip kaip – sodybose vieno pastato trūksta? Negali būti... A-a teisybė. Sūduvoj nėra pirčių. Net nežinia, kaip jie ten per amžius maudėsi – kubiluose, rėčkose ar dar kur, bet už kitus murzinesni nebuvo.

Ne vien pirtys visiems kliūva: sūduviai yra savotiškas šykštuolių pavyzdys. Atseit, doram sūduviui pati smagiausia akimirka, kai dega

kaimyno kluonas, o jei tas kaimynas yra dar ir giminė, tai džiaugsmą sunku apsaityti. Kaip ten bebūtų, bei gana turtingas Sūduvosa kraštas Lietuvai davė didžiulį pulką šviesių žmonių, be kurių mes nerašytume šios dienos istorijos. Iš čia kilęs Vincas Kudirka – poetas, gydytojas, mūsų himno autorius. Čia užaugo Jonas Basanavičius, Vincas Pietaris, Lūginės kaime gimė Palaimintasis Jurgis Matulaitis.

Be visiems žinomų žmonių šiandien net ir nesužinosi, kiek buvo knygnešių pasišventėlių iš Sūduvos, kurie, Lietuvoj uždraudus savą raštą, knygas, iš Prūsų pusės net keturiasdešimt metų nešė jas ir daliavo visiems. Kad tik kalba išliktų, į rusišką, prievarta brukamą, neišvirstų, kad lietuviška raidelė akį džiugintų. Su knygų maišu vidury nakties paprastas kaimo žmogus ėjo lyg šventasis, nešdamas šviesą. Mes nežinom jo vardo, bet galim išgirsti lietuvišką žodį – skambiai tariamą, dainoj dainuojamą. Sūduvoj dainai pritaria kanklės – paprastos kaip ir patys jas darę kaimo žmonės, skambios kaip Sūduvoj tariami balsiai. Klausaisi ir džiaugiesi – dailu...

Važiuoju šiandien per Sūduvą ir gailiuosi sparnų neturįs. Taip norėtusi kuo daugiau jos pamatyti. Žinoma, dabar ji kitokia. Nesutiksi čia žmogaus su tautiniais rūbais, kurie buvę labai patogūs ir gražūs. Vargu ar dažnai rasi senovišką stubą. Daug lengviau pamatysi mūro pastatus, burzgiančius traktorius. Ir arklių, sūduviškai pakinkytą – be lanko, kaip retenybę regėsi. Tačiau jeigu sustojęs pakalbinsi ūkininką ir jis pasakys: „Žiūrėk, lietus ateina, kad tik ne ant kaimyno javų..." žinok – tu Sūduvoj, ir ji nepasikeitė. Kokia buvo, tokia yra, tokia ir bus.

Selemonas Paltanavičius

MŪSŲ KŪRYBA

AŠ IR TELEVIZORIUS

— Kelkis, – mama mane žadino pirmadienio rytą.

— Kelkis, pavėluosi į mokyklą, – mamytė jau pikčiau žadino. Bet aš nieko negirdėjau, nes sapne su savimi kalbėjau.

Po penkių minučių girdėjau, kad kažkas laiptais lipo, tai žinojau, kad mama, nes jau mane kelis kartus žadino. Aš greitai iš lovos iššokau ir pradėjau greitai rengtis. Kai mama įėjo, jau buvau pusiau apsirengusi.

— Greičiau renkis, nes vėl pavėluosi kaip užvakar. Kad man vėl nereikėtų pasirašyti mokytojos raštelių, kad tu pavėlavai, – ji griežtai pasakė.

— Gerai, mamyte, – aš jai atsakiau. Be penkiolikos aštuonios aš išėjau iš namų.

Grįžusi namo iš mokyklos, sėdau prie pamokų. Paruošusi pamokas, įsijungiau televizorių ir negalėjau atitraukti akių nuo jo tris valandas.

Po to, staiga, pradėjo kažkas mane traukti. Galvojau, kad įsivaizduoju, bet tai buvo tikra. Po kelių sekundžių atsiradau ten, kur gyvena žmonės su išsprogusiomis akimis.

Mažas nykštukas priėjo prie manęs ir paklausė mano vardo.

— Mano vardas yra Eglė, o koks tavo? – aš jo išsigandusi

pasklausiau.

— Mano vardas yra Henrikas. Tu atsidūrei 'Televizoriaus pasaulyje'.

— Kodėl čia visi žmonės yra su išsprogusiomis akimis? – aš jo vėl paklausiau.

— Tie žmonės yra tokie pat kaip ir tu. Jie ilgai žiūrėjo televizorių ir juos įtraukė kaip ir tave. Tu gali vadinti šią vietą namais, nes tu iš čia daugiau nebeišeisi.

Po kelių dienų man labai norėjosi žiūrėti televizorių, bet čia niekas nežiūri. Aš taip norėjau, kad netgi ėjau paklausti, ar čia tikrai nėra televizoriaus. Aš labai norėjau sugrįžti namo. Labai liūdėjau.

Staiga atmerkiau akis. Aš savo kambaryje. Prisiminiau nykštuką. Bet jo šalia nebuvo. Visa tai tik sapnas. Žvilgterėjau į televizorių. Jis tebestovėjo kambario gale. Kaip gerai, kad tai buvo tik sapnas. Bet įjungti jo kažkodėl nesinorėjo.

Vaiva Gelažauskaitė

„Atgimimo“ lit. mokyklos Connecticut mokinė

ATSISKYRUSI GULBĖ

Tai buvo prieš kelerius metus, rudenį. Vieną kartą besivažinėdama dviračiu pastebėjau mūsų tvenkinyje plaukiojančią gulbę. Palikusi dviratį, pamažuėjau jos pažiūrėti. Bijoju, kad gulbė, pamačiusi mane, nenuskristų.

Eidama stengiausi jos neišgąsdinti. Bet gulbė plaukiojo toliau. Pamažu ir labai tyliai prisiartinau prie gulbės ir tada supratau, kad ji visiškai manęs nebijo. Parbėgau namo, pasiėmiau gabalą duonos ir nubėgau jos šerti. Dar labiau nustebau, kai gulbė, surinkusi plaukiojančius duonos trupinius, norėjo lesti man iš rankos. Dar nežinojau, ar gulbė yra labai išalkusi, ar nesveika ir negali skristi.

Taip mūsų tvenkinyje gulbė išbuvo dvi dienas. Labai supykau pamačiusi, kaip trečią dieną kaimynas šią gulbę sugavo ir nusivežė namo. Mano mama tuojau paskambino jam ir paklausė, kodėl jis paėmė gulbę ir ką su ja darys. Kaimynas, sužinojęs, kad šia gulbe aš rūpinausi, grąžino ją man. Ir taip gulbė visą savaitę plaukiojo mūsų tvenkinyje. Paskui ji jau pradėjo skraidyti ir vieną dieną išskrido. Labai džiaugiuosi, kad galėjau padėti sergančiai gulbei. Tai buvo nepaprastas įvykis mano gyvenime. Padėjau pasveikti sergančiai gulbei.

Magdalena Baranauskaitė

Punsko mokykla, IV a. kl.

„TURTAS“

Buvo du berniukai – Andriukas ir Jonukas. Atostogaujant Floridoje pereitą rudeni, smėlyje surado žemėlapi kuris nurodė ilgą ir vingiuotą kelią surasti turtą. Pagal nurodytą kelią jie surado turtą. Andriukas ir Jonukas labai nustebė, kad turtas buvo ne dėžutėje kaip jie manė, bet – gandras lizde!

Andriukas paklausė Jonuko: „Ką mes darysim su šiuo rastu turtu?“

Jonukas atsakė: „Turėtumėm paskambinti į gyvulių prieglaudą, gal jie atras gandro savininką.“ Berniukai taip padarė. Gyvulių prieglauda iškabino plakatą, ieškodami gandro savininko. Sekančią dieną su dideliu džiaugsmu prisistatė gandro savininkas. Būdamas labai dėkingas Andriukui ir Jonukui kad surado jo mielą gandrą, savininkas davė jiems po naują, gražią, lietuvišką knygą apie gandrų.

Liana Šontaitė

„Žiburio“ lit. mokykla Detroite

KREIDUKAS

Vitalija Jonikytė

*Stovi nendrėse namukas,
Ten gyvena mūs nykštukas.
Jis yra vardu Kreidukas.
Jo raudona kepurytė,
O už jos graži plunksnytė.
Turi būrį jis draugų,
Jam su jais labai smagu.*

ATSISVEIKINANT

Aš, būdamas penkerių metų, pradėjau lankyti Šv. Andriejaus parapijoje Vinco Krėvės lituanistinę mokyklą, nes mane mama įvedė metais anksčiau. Mano atmintis nėra tokia gera, kad atsiminčiau pirmuosius metus, tai pradėsiu nuo to, ko atsimenu.

1993-čiais ir 1996-tais aš gyvenau Lietuvoje. Buvau septynerių metų 1993 ir Lietuvoje gyvenau 11 mėnesių. Aš tuo metu lankiau antrąjį skyrių, greitai susipažinau ir susidraugavau su vaikais klasėje. Tuoju pastebėjau skirtumą lietuviškos mokyklos nuo Amerikos mokyklų. Aš Lietuvoje jau antrame skyriuje išmokau dauginimo ir dalijimo lenteles. Amerikoje, tai mokina trečiame ar ketvirtame skyriuje. Taip pat, išmokau rankraštį. Amerikoje nespaudžia mokinius, kad bandytų kiek gali, užtai Lietuvoje geros mokyklos, nes mokytojai griežtesni ir spaudžia, kad išmoktum.

Mano didžiausias įspūdis kurį patyriau lituanistinėje mokykloje, buvo informacija apie Lietuvos istoriją ir žmones. Šios žinios atidarė mano akis, kaip galvojau arba kalbėjau apie Lietuvą.

Su ponia Surdėniene, 7-tame ir 8-tame skyriuje, giliau įėjome į partizanų kovas su komunistais. Tai mane labai domino. Aš dabar baigdamas lituanistinę mokyklą tik pradėdau suprasti savo lietuviybę ir jos svarbą. Perima mane džiaugsmas, kad galiu draugams pasakyti, kad moku kitą kalbą ir pažįstu savo tautą. Šitą suprantu kaip tautiškumą.

Be abėjos lituanistinė mokykla yra svarbi, jei galėsiu, tai siūsiu ir savo vaikus. Bet šis mokslas prasideda kiekvieno vaiko namuose ir už tokią gerą pradžią norėčiau padėkoti savo močiutei, seneliui, babunei, senuoliui ir mano mieliems tėvams, ir visiems mano buvusiems mokytojams.

Gintautas Stirbys

Vinco Krėvės lit. mokykla Philadelphijoje

* * * * *

Bebaigdamas savo dienas Vinco Krėvės mokykloje, aš dabar galiu įvertinti savo pasiekimus. Nors aš lankiau šią mokyklą tik ketverius metus, aš jaučiu, kad pramokau daug naudingų ir įdomių pamokų.

Aš manau, kad mano paskutiniai du metai buvo jaudinantys ir vertingi, nes mes išmokome apie skriaudas Lietuvai ir jos okupaciją. Mane tikrai palietė, nes ši istorija rišasi su mano tėvukų pergyvenimais, mano tėvelių darbais su lietuviškomis organizacijomis, ir su mano ateitimi. Aš labai domiuosi istorija, tai man buvo svarbu sužinoti ir skaityti apie tų laikų detales, ypač apie partizanų kovas su komunistais.

Man labai sunku įsivaizduoti kiek stiprybės ir drąsos reikėjo turėti slėptis ir kovoti prieš tokią didelę galią. Partizanai turėjo žinoti, kad jų kovos buvo beviltiškos prieš komunistus, bet jie tęsė toliau tikėdami, kad gyventi ir mirti už nepriklausomą Lietuvą buvo daug svarbiau negu gyventi komunistinėje.

Lankydami lietuvišką mokyklą, mes išmokome daug, ko amerikiečiai nežino ir nežinos. Mano žiniomis įgytomis šioje mokykloje, esu pasiruošęs suprasti kitus ir pamokyti apie kitataučių pergyvenimus. Tos skriaudos nebus pamirštos!

Aš norėčiau padėkoti visoms mokytojoms, poniai Stirbienei ir poniai Surdėnienei. Joms kartais buvo sunku su mumis dirbti. Ponia Surdėniene, ačiū, kad tiek daug laiko praleidai mokydama mus istoriją. Man šios žinios buvo ypatingai svarbios. Jūsų prarastos diskusijos buvo vienas iš įdomiausių dalykų per kurias mes daugiausia išmokome apie savo praeitį.

Nors aš nežinau kaip toliau galėsiu prisidėti prie lietuviško gyvenimo, visada jausiu ryšį su Lietuvos žmonėmis ir istorija. Pasižiūrėjęs į veidrodį, matau ne tik Kovą Jušką, bet mano tėvelių, tėvukų ir protėvių veidus. Yra neįsivaizduojama, kad mano sieloje yra Lietuvos istorija, kurią aš paveldėjau. Tai didelis turtas ir ją išsaugosiu savo darbais Lietuvos išlikimo ateičiai.

Kovas Juška

Vinco Krėvės lit. mokykla Philadelphijoje

KELIONĖ Į LIETUVĄ

Noriu papasakoti apie nuotykį, kuris atsitiko mums važiuojant į Lietuvą.

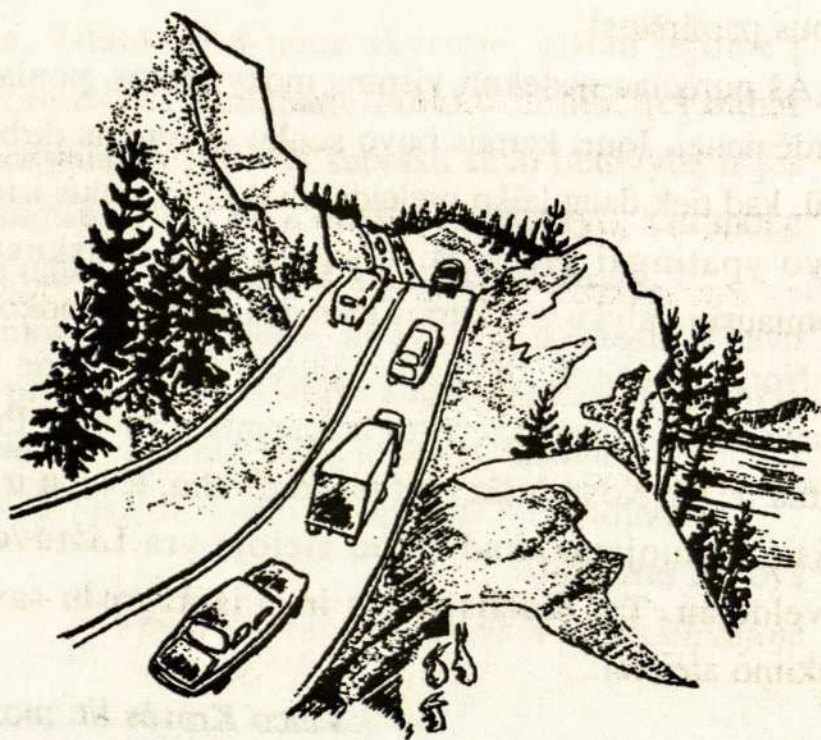
Lietuvių kalbos fakultatyvą aš lankau pirmus metus, nes anksčiau mūsų mokykloje jo nebuvo. Mes turime giminių Lietuvoje, pas juos dažnai nuvažiuojame. Su giminaičiais bendraujame lietuviškai. Kalbėti lietuviškai aš moku, bet rašyti man sunku. Todėl šį rašinėlį man padėjo parašyti pusseserė.

Tai buvo pereitą vasarą. Mama nutarė aplankyti savo giminaičius Lietuvoje. Išvažiavome labai anksti rytą. Rytas buvo saulėtas, gražus. Nuostabiai čiulbėjo paukščiai.

Kelionė prasidėjo. Kelias į Lietuvą eina per Tilžę (Sovietską). Privažiuojame Nemuną. Jis platus, išsišakojęs. Į Nemuną įteka Tilželė. Tilžėje man labai patiko tiltas per Nemuną. Jis pastatytas 1901-1907 metais ir pavadintas karalienės Luizos vardu. Nemunas – didžiausia Lietuvos upė. Ji ne tik skiria Didžiąją Lietuvą nuo Mažosios, bet ir jungia.

Kertame Rusijos – Lietuvos sieną.

Mus patikrina pasieniečiai ir muitininkai. Štai

mes jau Lietuvos žemėje. Žiūrime į Nemuno vandenį. Pravažiuojame dar du tiltus.

Sukame į kairę. Pravažiuojame gražų miškelį. Atvažiavome į Pagėgius. Ten gyvena mano teta, mamos sesuo. Teta Regina labai apsidžiaugė, kad mes atvažiavome. Ji mūsų laukė. Todėl paruošė siurprizą: užsakė bilietus į Klaipėdos jūrų muziejų ir akvariumą. Pagėgiuose ilgai neužsibuvome ir išvažiavome į Klaipėdą.

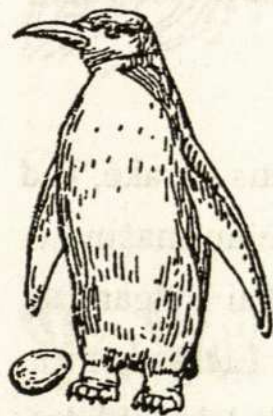
Klaipėda – senas miestas. Jis sudarytas iš dviejų dalių – senamiesčio ir naujojo miesto. Senamiestyje gotikėnio stiliaus namai raudonų čerpių stogais. Ši miesto dalis man primena Tilžę. Siauras, vingiuotas gatvės, grįstos akmenimis. Rodos, už posūkio pasirodys raitas viduramžių riteris.

Naujamiestis – tai šiuolaikiniai namai iš stiklo ir betono 5, 9, 16 aukštų. Plačias gatvės.

Klaipėda – uostas, Lietuvos vartai į pasaulį. Tai trečiasis pagal dydį Lietuvos miestas.

Mama pasiūlė nueiti į kavinę. Pasėdėjome jaukioje kavinėje. Vaišinomis kava ir ledais.

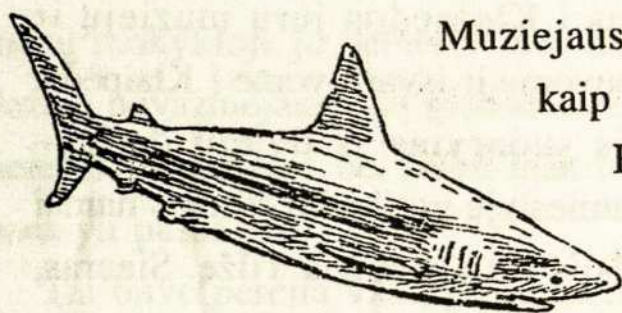
Kuo greičiau norėjau pamatyti Jūrų muziejų. Persikeliame keltu ir atvykstame į Smiltynę. Muziejus įsikūręs Kopgalio tvirtovėje. Ji pastatyta 19 amžiaus pabaigoje, kad apgintų Klaipėdos uostą. 1973 metais tvirtovė pradėta restauruoti, o 1979 metais atidarytas muziejus.

Pradėjome labai įdomią kelionę po muziejų. Akys raibo nuo jūrų gyvūnijos ir augmenijos. Pirmiausia pamatėme pingvinus. Lauko baseine gyvena trijų rūšių pingvinai: karališkieji, papua ir kuoduotieji. Man labai patiko karališkieji pingvinai.

Jie didesni už kitus, su oranžinėmis apykaklėmis. Gidas pasakojo, kad juos atvežė iš pietų pusrutulio. Tai egzotiški, neskraidantys paukščiai. Pingvinai gerai plaukioja ir nardo. Jų sparnai tartum irklai.

Kitame baseine pamatėme ruonius. Jie pilkos spalvos. Į muziejų juos atvežė iš Rygos įlankos. Tada jie buvo visai maži.

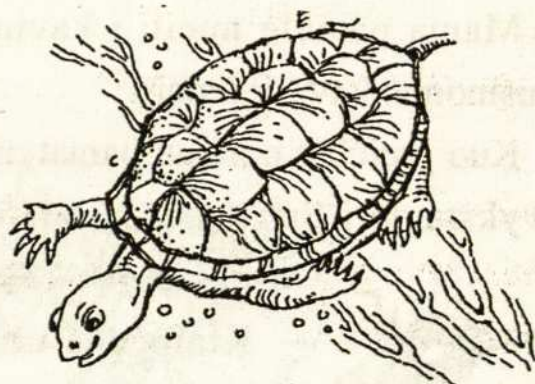
Muziejaus akvariumuose gyvena daugiau kaip šimtas rūšių žuvų. Jos atvežtos iš Baltijos jūros, Kuršių marių. Matėme gražias spalvotas dekoratyvines žuvis. Jos labai

įvairios.

Apžiūrėjome muziejaus kriauklių kolekciją. Joje daugiau kaip trys tūkstančiai kriauklių iš viso pasaulio jūrų. Koks grožis! Blizgančios, spalvingos, meniškų formų. Matėme ryškias jūrų žvaigždes, spygliuotus jūros ežius, vėžlius. Kai kurie vėžliai dviejų metrų ilgio ir sveria net šešis šimtus kilogramų.

Muziejuje matėme žuvų ir paukščių iškamšas. Apžiūrėjome laivų modelius, jūreivių buitinius prietaisus, žvejų sodybų maketus.

Buvo vakaras, todėl skubėjome grįžti namo. Tada prasidėjo mūsų nuotykių.

Važiuojant per mišką, nuleido mašinos padangą. Tėtis pasakė, kad reikės palaukti dvidešimt minučių. Aš su mama sėdėjau mašinoje. Staiga pakėliau akis ir pamačiau didžiulius ragus. Labai išsigandau. Prie mašinos stovėjo didelis briedis. Žmonės jį vadina Lietuvos girių karaliumi. Ragai buvo išsišakoję, puošnūs. Briedis atrodė labai išdidus.

Apie briedžius buvau skaičiusi. Mačiau kelias laidais per televizorių. Bet taip iš arti mačiau pirmą kartą. Mes bijojome pajudėti.

Briedis sustojo, pakėlė galvą, apsidairė. Tikriausiai pamatė mus. Mama sakė, gal jis buvo sužeistas ir žmonių prijaukintas. Briedis buvo drąsus. Jis visai nebijojo mūsų. Apuostė mašiną, apžiūrėjo,

lūpomis palietė mašinos stiklą. Toje pusėje sėdėjau aš. Mes norėjome jį pavaišinti. Aš nusprendžiau, kad jis norėjo su mumis pasisveikinti. Gal jautė, kad mes atvykome iš toliau. Todėl mums parodė tokį dėmesį. Dar kartą pažiūrėjo į mus, pasisuko ir nuėjo savais keliais į mišką.

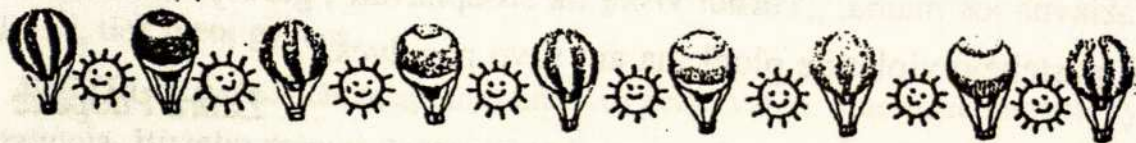
Tėtis pasakė, kad pakeitė padangą. Važiavome toliau. Įspūdžių parsivežėme daug. Rodos, per vieną dieną jie netilpo galvoje. Naktį miegojau labai gerai. Sapne mačiau tą briedį. Rodos, stovi toks kaip gyvas.

Šito nuotykio aš niekada nepamiršiu.

Olga Andriušenko

Kraupiškio vidurinės mokyklos mokinė

Karaliaučiaus kraštas

LAUROS STEBUKLINGAS SAPNAS

Vieną gražią vasaros dieną, Lauros mama pasiruošė važiuoti aplankyti savo mamos. Susidėjo savo drabužius, nes visada, kai nuvažiuodavo pas savo mamą, ten išbūdavo visą mėnesį. Ir šį kartą susikrovė visus savo drabužius, kurie sudarė net tris lagaminus. Žinoma, ir Laurą reikėjo pasiimti, kaip gi be jos, juk ji senelės numylėtinė. Dažnai Laura jos negali aplankyti, nes lanko mokyklą ir sunkiai mokosi. Ir kaip tik Laurai buvo prasidėję egzaminai. O kaip Lauros mama verkė, kad Laura negali važiuoti. Bet ką gi padarysi, toks jau gyvenimas. Lauros mama išvažiavo pas močiutę. Laura liko namuose viena ištisą mėnesį. Žinoma, ėjo į mokyklą ir nesijautė vieniša. Ji lankė ne bet kokią mokyklą, o Čikagos lituanistinę mokyklą. Ten jai įdomu: daug lietuvių ir daug draugų. Mokytojos geros. Ji lanko 5 klasę, kurioje veik vienos mergaitės, tik vienas berniukas. Ji turi daug draugų, bet jos geriausia draugė yra Aldona. Kitos irgi geros. Mokytoja Zita nuostabi, tokia gera, kaip iš pasakų šalies. Laura jautėsi laiminga, nors ir senelės nepamatė. Vieną dieną Lauros mokytoja pasakė, kad laikas pietų valgyti. Visi nubėgo žemyn, o Laura su Aldona pasiliko. Jos nuėjo į tualetą. Ten buvo pastatytas gražus paveikslas. Jis visas buvo padarytas iš plunksnų. Laura paėmė vieną tokią gražią violetinę plunksną, o Aldona – raudoną. Laura ir Aldona nubėgo pasakyti mokytojai, bet jos niekur nerado, ir iš vis nieko nebuvo mokykloje, nė gyvos dvasios. Ką dabar daryti? Aldona visa pabalo. Argi tai sapnas? Bet nebuvo sapnas, nes plunksnos pakeitė savo spalvas. Aldonos rankose ji tapo geltona, o Lauros – žalia. Tai buvo stebuklas. Staiga kažkas pradurė duris ir Laura pabudo savo minkštoje lovoje. Prie jos stovėjo niekur neišvažiavus jos mama. „Turbūt viską tik susapnavau“, galvojo Laura, bet tada ji pastebėjo violetinę plunksną ant savo pagalvės.

Laura Pliopaitė

5 skyriaus mokinė, Čikagos lit. mokykla

AR ŽINAI?

KĄ REIŠKIA LIETUVIŠKI MĖNESIŲ VARDAI?

Žinios paimtos iš Danutės Bindokienės knygos

SAUSIS tai pirmasis metų mėnuo. Lietuvoje šiuo metu buvo gili žiema. Visur šalta ir balta. Upės, balos, ežerai užšalę. Niekur nėra atviro vandens – viskas po ledu. Ir sniegas krinta smulkus, „sausas“, vėjo pustomas. Šiuo laiku „sausas“, tai ir mėnuo pavadintas „sausis“.

VASARIS tai mėnuo, kada saulutė šiltesnė. Nuo stogų laša vanduo. Rogių provežios sniege kreivos, nes vietomis sniegas dienos metu tirpsta. Dar nėra tikras pavasaris, bet jau žiema ne tokia baisi. Oras pavasarėja – arba vasarėja. Gamtoje vasaris.

KOVAS tai kovos tarp žiemos ir pavasario metas. Šaltas ir šiltas oras kovoja – kuris laimės? Kovo mėnesį į Lietuvą grįžta kai kurie paukščiai. Jų tarpe ir kovas. Tai juodas, varnų giminės paukštis. Grįžę į pernykščius lizdus, kovai pradeda kranksėti. Jie skelbia, kad jau pavasaris arti.

BALANDIS yra tikras pavasario mėnuo. Pavadintas paukščio balandžio vardu. Lietuviškose sodybose arti namų girdėti balandžių burkavimas. Jie krauna lizdus. Miškuose laukiniai balandžiai taip pat poruojasi ir suka lizdelius. Oras pilnas jų švelnaus ulbavimo. Balandžio mėnesį dažnai būna Velykos. Tai didžioji pavasario šventė.

GEGUŽIS (arba **GEGUŽĖ**) Lietuvoje gražiausias metų mėnuo. Visa gamta žydi, žaliuoja. Miškuose kukuoja lietuvių mėgstamas paukštis – gegutė. Anksčiau lietuviai tikėjo, kad gegutė pranašauja ateitį. Jei pirmą kartą išgirdęs gegutę kukuojant žmogus linksmas – toks ir liks. Jei piktas, visus metus toks bus. Jei pirmą gegutės kukavimą žmogus pasitinka, turėdamas pinigų, ar ką nors kitą nešdamas – bus turtingas. Žmogus gali klausti gegutės: Kiek metų gyvensiu? Kiek kartų gegutė kukuoja, tiek metų gyvens.

BIRŽELIS pavadintas mėgstamo Lietuvos beržo vardu. Šiuo metu birželiai žydi ir žaliuoja. Birželio mėnesį dažnai būna Sekminių šventė (Šv. Dvasios atėjimas).

Namai ir gyvuliai puošiami beržo šakų vainikais. Berželis dažnai minimas lietuviškose dainose. Tai grožio ir jaunystės ženklas.

LIEPA yra karštas vasaros mėnuo. Tuo metu žydi liepos, o tarp žiedų dūzgia bitės, rinkdamos medų. Leipžiedžių medus geltonas, kaip šviesus gintaras. Lietuviai buvo žinomi bitininkai. Bičių aviliai buvo kiekvienoje sodyboje. Ir pati liepa buvo lietuviams svarbus medis. Liepos išaugdavo labai didelės, šakotos.

RUGPJŪTIS tai darbo mėnuo. Lietuvoje rugiai buvo svarbiausi javai, nes iš jų kepama ruginė duona. Rugių kirtimo arba pjovimo laikas vadinamas rugiapjūtė. Anksčiau rugius pjaudavo dalgiais. Vyrai eidavo eilėmis su savo dalgiais, o už jų eidavo merginos, rišdamos rugius į pėdus. Dirbdami jie dažnai dainuodavo.

RUGSĖJIS tai rudens mėnuo, taip pat surištas su rugiais. Yra rugių rūšis, vadinama žiemkenčiai. Šių rugių sėklos išbūna žemėje per visą žiemą. Sėklos sėjamos rudenį. Žiemos metu sėklos žemėje miega, laukia pavasario. Atšilus, sėklos greit pradeda dygti ir augti. Lietuva – šiaurės kraštas, vasaros trumpos, žiemos ilgos. Todėl žiemkenčiai rugiai lietuviams ūkininkams buvo labai svarbūs.

SPALIS taip pat rudens mėnuo, surištas su linais. Šalia rugių, kitas lietuviams žemdirbiams svarbus augalas buvo linai. Linai užaugdavo vasaros metu ir žydėdavo mėlynais žiedeliais. Rudenį jie buvo kertami. Pluoštas, iš kurio daromi lininiai siūlai, yra lino augalo stiebo viduje. Tą minkštą pluoštą reikėjo išimti iš kieto stiebo. Lino stiebui buvo laužomi, kad nutrupėtų išorinės dalys. Tos dalys tai spaliai. Žiemos metu moterys linų pluoštus verpdavo ir darydavo siūlus, paskui audėjos juos ausdavo.

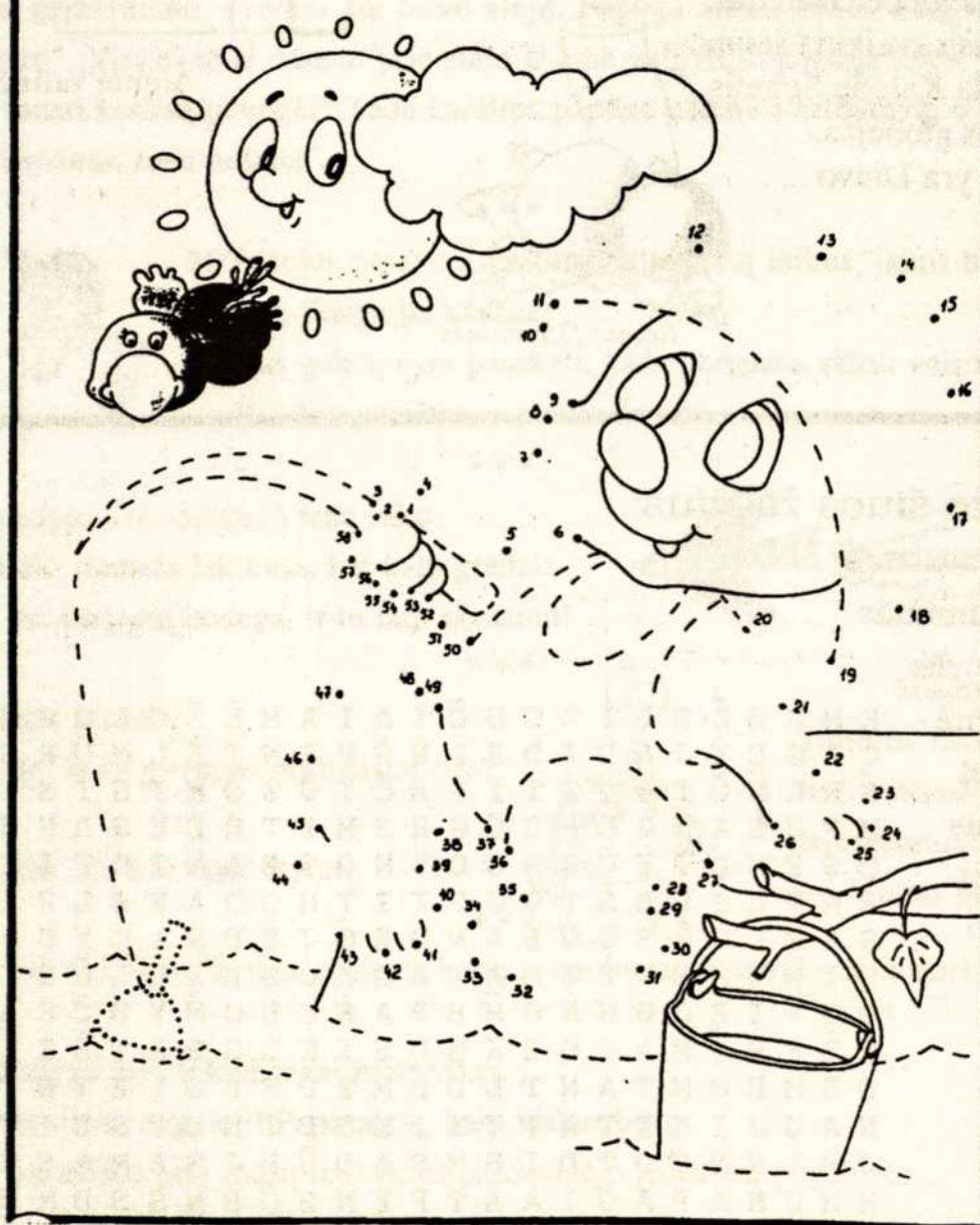
LAPKRITIS liūdnas rudens mėnuo, kada lapai krinta. Lietuvoje ruduo dažnai šaltas ir šlapias – daug lyja. Dienos trumpėja ir tamsėja. Lauko darbai jau baigti, žmonės dirba viduj. Lapkričio mėnesio pradžioje būna Visų Šventųjų šventė ir Vėlinės – kapų diena. Lapkričio pabaigoje prasideda Adventas, pasiruošimas Kalėdoms.

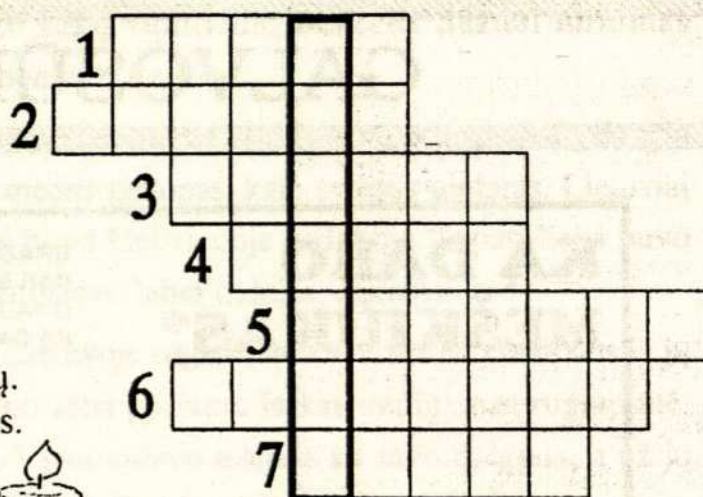
GRUODIS tai žiemos pradžia. Pasibaigia rudens lietūs, pradeda šalti. Žemė sustingsta nuo šalčio, darosi kieta. Kaimo keliai, kur rudenį buvo purvynas, sukietėja. Kelias darosi nelygus, vežimo ratai šokinėja važiuojant. Tas kietas žemės paviršius lietuviškai vadinasi gruodas. Iš to žodžio ir kilo gruodžio mėnesio pavadinimas. Gruodžio mėnesį dažnai Lietuvoje pradeda snigti. Gamta pasipuošia baltai, laukdama Kalėdų šventės.

GALVOSŪKIAI

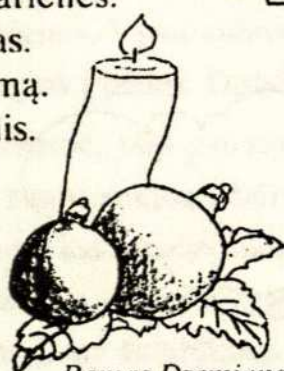
**KĄ DARO
MEŠKIUKAS?**

GRAŽIAI SUJUNKI TAŠKELIUS,
DAR SUVEDŽIOKI BRŪKŠNELIUS.
O JAU TADA TU PATS IŠVYSI,
KĄ DARO MEŠKIS ŠIS ŠAUNUS!

1. Vienas iš dvylikos patiekalų.
2. Vyksta po Kūčių vakarienės.
3. Puošiama per Kalėdas.
4. Pirmasis sveikina šeimą.
5. Atneša Kalėdų Senelis.
6. Jėzaus globėjas.
7. Jėzus yra Dievo ...

Romas Dzemionas

Aldutė Valinčiūtė

Suraskite šiuos žodžius:

čiuožti pačiūžomis

Kristaus gimimas

Kalėdų senelis

didelė šventė

visi linksmi

sniego senis

Nauji metai

blizgučiai

slidinėti

sniegas

snaigė

eglutė

rogės

ledas

K	M	H	Z	Ž	B	L	I	Z	G	U	Č	I	A	I	A	M	Ė	Ž	C	L	O	Z	K
Č	A	G	E	Y	J	A	D	I	D	E	L	Ė	Š	V	E	N	T	Ė	L	M	Ū	R	S
Š	R	L	N	Č	I	U	O	Ž	T	I	P	A	Č	I	Ū	Ž	O	M	I	S	I	S	L
M	F	U	Ė	A	H	O	L	A	S	C	G	R	S	M	Y	T	R	Ė	S	A	N	H	
C	S	Ė	N	D	T	E	Ū	R	N	G	O	Y	N	O	T	E	A	M	T	O	T	I	U
Ė	N	T	A	S	U	E	Š	T	U	G	P	I	I	T	H	O	D	A	F	E	L	E	A
S	A	E	L	G	Ž	S	C	U	E	A	N	D	E	O	J	Y	U	S	I	G	Y	G	O
C	I	N	S	A	D	O	E	S	M	A	N	A	G	N	O	S	R	A	P	L	Č	O	I
D	G	V	I	E	J	O	H	N	O	M	B	R	A	Ė	G	B	O	M	Y	U	Č	S	A
R	Ė	F	R	I	H	A	J	O	E	K	M	D	S	I	N	L	S	B	A	T	Ė	E	L
D	S	M	R	O	M	T	A	N	T	L	D	B	M	Y	O	F	E	D	Y	Ė	T	N	T
N	A	U	J	I	M	E	T	A	I	V	I	I	B	S	D	T	N	D	V	S	E	I	T
G	B	I	H	N	C	D	T	D	I	B	M	S	A	D	Ū	H	J	S	A	M	A	S	H
M	H	U	N	A	P	A	G	I	A	A	T	F	Ė	N	B	Ū	B	N	S	S	D	M	Ū
T	I	M	S	K	N	I	L	I	S	I	V	R	Y	H	I	T	Ė	N	I	D	I	L	S

JUOKŲ MAIŠELIS

Lipa papūga pas karalių. Karalius sako papūgai: „Skrisk gražių žodžių pasimokyti“. Papūga skrenda ir girdi moterį sakant: „Vagis! Vagis mano kotletą pavogė!“ Papūga įsidėmėjo ir skrenda toliau. Mato šlavėją, kuris šluoja šiukšles ir sako: „Kiek daug šiukšlių prisirinko“. Papūga įsidėmėjo ir skrenda toliau. Nuskrido į šiaurę ir girdi pingviną sakantį: „Aš pingvinas, man nešalta“. Papūga įsidėmėjo ir skrenda namo.

Kai grįžo namo, svečiai jau buvo atėję. Papūga sako: „Kiek daug šiukšlių prisirinko“. Visi svečiai susėdo prie stalo ir ėmė valgyti, o papūga sako: „Vagis! Vagis mano kotletą pavogė!“ Tada karalius papūgą uždarė į šaldytuvą, o ta sako: „Aš pingvinas, man nešalta“.

...

Mokytojas pasakoja vaikams apie metų laikus, jiems būdingus darbus. Staiga jis klausia:

- Kas galėtų man pasakyti, kada geriausia skinti vaisius?
- Kai šuo pririštas, – atsako Jonas.

...

Tupi medyje dvi varnos. Viena sako:

- Žiūrėk, skrenda lėktuvas, bet kaip greitai!
- Jei tau padegtų uodegą, ir tu taip skristum!

Mokytojas klausia:

- Onute, koks gyvūnas mažiausiai ėda?

Onutė:

- Kandis. Jis ėda vien skyles.

...

- Mama, ką žmonės turėjo, kol dar nebuvo išrastas televizorius?
- Marias laiko.

...

— Pranai, kaip išleidai tuos pinigus, kuriuos tau buvau davusi? – teiraujasi močiutė anūkėlį.

— Atidaviau juos tokiai senai moteriškei.

— Ak tu mano angelėli! Papasakok, kaip viskas buvo.

— Ta moteriškė prie mūsų mokyklos pardavinėjo ledus ant pagaliuko...

DĖKOJAME MŪSŲ RĖMĖJAMS

dr. A. Sidlauskas

už 10 dol. auką

A. Urba

už 5 dol. auką

Dalilei Polikaitienei

už 15 dol. auką

Lithuanian Educational Council of the USA
13648 Kickapoo Trail Lockport, IL 60441 Tel. 708 - 301-6410